

ОКРЕМА ДУМКА

судді Конституційного Суду України Сліденка І.Д. стосовно Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням 49 народних депутатів України щодо відповідності Конституції України (конституційності) частини дев'ятої статті 61, частини третьої статті 105 Закону України „Про вибори народних депутатів України“, пункту 3 розділу II „Прикінцеві та перехідні положення“ Закону України „Про внесення змін до Закону України „Про вибори народних депутатів України“ щодо виключення кандидатів у народні депутати України з виборчого списку партії у багатомандатному окрузі“

(справа про виключення кандидатів у народні депутати України з виборчого списку політичної партії)

Зважаючи на наявність Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням 49 народних депутатів України щодо відповідності Конституції України (конституційності) частини дев'ятої статті 61, частини третьої статті 105 Закону України „Про вибори народних депутатів України“, пункту 3 розділу II „Прикінцеві та перехідні положення“ Закону України „Про внесення змін до Закону України „Про вибори народних депутатів України“ щодо виключення кандидатів у народні депутати України з виборчого списку партії у багатомандатному окрузі“ від 21 грудня 2017 року № 3-р/2017 (далі – Рішення), прийнятого формальною більшістю від фактичного складу Конституційного Суду України;

констатуючи той факт, що застосовані методологія і аргументація мають суб'єктивний та відносний характер;

усвідомлюючи необхідність субстанційно-онтологічного аналізу для визначення помилок, недоліків та недосконалостей, які містяться в Рішенні;

користуючись правом на окрему думку, закріпленим статтею 93 Закону України „Про Конституційний Суд України“;

усіляко підтримуючи резолютивну частину Рішення;

вважаю за необхідне висловити такі **заперечення** щодо мотивувальної частини Рішення:

I. Заперечення мотивації Рішення

„Принцип простоти“ відомий з часів античності як „принцип достатньої ґрунтовності“, сформульований Вільямом з Оккама, а нині

широко знаний як один з основних методів наукового пізнання „бритва Оккама“, говорить про те, що не слід множити сутності без зайвої потреби.

Згідно з цим методологічним прийомом з усіх евентуальних варіантів слід вважати найбільш відповідним істині – найпростіший. Він дозволяє відкинути пояснення, які непотрібні для з'ясування певного явища. Завдяки цьому можливо уникати ситуацій, коли в поясненні продукуються двозначності, неузгодженості та суперечності.

Конституційний Суд України концептуально вибудовує мотивацію Рішення на тому, що:

– можливість виключення кандидатів у народні депутати України з виборчого списку від партії після голосування та встановлення результатів виборів народних депутатів України суперечить сутності демократичних виборів та конституційному праву громадян України вільно обирати і бути обраними до органів державної влади та органів місцевого самоврядування;

– виключення кандидатів у народні депутати України з виборчого списку від партії суперечить принципу вільних виборів, оскільки може призвести до перегляду результатів вільного та демократичного вибору громадян України після встановлення результатів виборів народних депутатів України;

– існування можливості виключення кандидатів у народні депутати України з виборчого списку від партії після встановлення результатів виборів народних депутатів України спричиняє також правову невизначеність щодо набуття кандидатами у народні депутати України статусу народного депутата України;

– виключення кандидатів у народні депутати України з виборчого списку від партії спотворює волевиявлення виборців та порушує принцип правомірних очікувань і виборців, і кандидатів у народні депутати України.

Знайти в конституційному контролі складну комбінаторику аргументів для пояснення неконституційності надзвичайно важко, оскільки основна проблема, як правило, одна. Якщо проблему множити, то це призводить до

хибних висновків, які не відповідають суті конфлікту норм. З іншого боку, якщо не можна однозначно відповісти, чому певна норма неконституційна, то це призводить до появи нових сутностей, які прямого відношення до проблематики не мають.

Зважаючи на таку комбінацію аргументів, слід зауважити, що Конституційний Суд України у справі про виключення кандидатів у народні депутати України з виборчого списку політичної партії концептуально невірно визначив суть конфлікту між нормами закону і нормами Конституції України. При цьому він подав чотири аргументи, які мають спірне відношення до цієї справи, не навівши одного, але того, який пояснює та вирішує суть проблематики. З огляду на це необхідно було визначити природу конфлікту, чого Конституційний Суд України не зробив.

Природа конфлікту містить два взаємопов'язаних компоненти – природа партійних списків за пропорційної системи та природа представницького мандата парламентарія.

Що таке виборчий список кандидатів у народні депутати України? Це персоніфікація партійних уявлень про майбутніх членів парламенту. Що таке виборчий список після виборів? Це легітимізована через вибори воля виборців. Отже, це вже не суб'єктивний погляд політичної партії, не політичний документ, а легітимізований акт народного волевиявлення.

Будь-які маніпуляції з актом народного волевиявлення може здійснювати тільки рівний народу суб'єкт. Тобто, теоретично, з точки зору доктрини маніпуляції, з цим списком може щось робити тільки народ України точно таким самим чином, як він це здійснював на виборах.

В тих державах, де існує імперативний мандат і мажоритарна система, виборці певного округу, оскільки вони вибирають депутата, теоретично можуть його відкликати. В країнах західної демократії імперативний мандат на місцевих виборах досить часте явище.

Однак партія цього робити не може через те, що суб'єкти нерівнозначні.

Відповідно до конституційної доктрини інститут позбавлення депутатського мандата є частиною статусу депутата. Депутати представницького органу згідно з тією ж доктриною повинні мати однаковий статус. Отже, підстави для позбавлення мандата повинні бути однакові, незалежно від типу виборчої системи.

Виборча система до парламенту в Україні характеризується технічним змішанням двох виборчих систем – мажоритарної та пропорційної. Такий підхід формує дві групи народних депутатів України, обраних за різними виборчими системами. Однак це не означає, що вони мають різний статус, оскільки народний депутат України представляє не партію і не мажоритарний округ, він представляє народ України, у нього загальнодержавний мандат.

Таким чином, основну проблему щодо відповідності Конституції України (конституційності) частини дев'ятої статті 61, частини третьої статті 105 Закону України „Про вибори народних депутатів України“, пункту 3 розділу II „Прикінцеві та перехідні положення“ Закону України „Про внесення змін до Закону України „Про вибори народних депутатів України“ можна сформулювати так: чому не можна маніпулювати з виборчими списками. З огляду на поставлену проблематику існують лише два аксіоматичні аргументи. Перший – через те, що виборчий список легітимізований через вибори. І другий – тому, що це порушує принцип єдності мандата, а мандат єдиний.

Очевидно, що оспорювані норми не відповідають Конституції України саме через сукупну дію цих двох причин.

Суддя
Конституційного Суду України

І. Д. СЛІДЕНКО